

Το ελληνικό ηφαιστειακό τόξο
Το τοπίο στη λογοτεχνία

Οδυσσέας Ελύτης, «Το δοξαστικόν», απόσπασμα από *Το Άξιον Εστί*, Εκδόσεις Ίκαρος, Αθήνα 1959.

ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ το κάμα που κλωσάει
στο γιοφύρι από κάτω τα ωραία κοτρόνια
τα σκατά των παιδιών με την πράσινη μύγα
ένα πέλαγος βράζοντας και δίχως τέλος

Οι δεκάξι νομάτοι που τραβούν την τράτα
ο ακάθιστος γλάρος ο αργοπλεύστης
οι φωνές οι αδέσποτες της ερημίας
ενός ίσκιου το πέρασμα μέσα στον τοίχο

ΤΑ ΝΗΣΙΑ με το μίνιο και με το φούμο
τα νησιά με το σπόνδυλο καπιοανού Δία
τα νησιά με τους έρημους ταρσανάδες
τα νησιά με τα πόσιμα γαλάζια ηφαίστεια

Στο μελτέμι τα ορτσάροντας με κόντρα-φλόκο
Στον γαρμπή τ' αρμενίζοντας πόντζα-λαμπάντα
έως όλο το μάκρος τους τ' αφρισμένα
με λιτρίδια μαβιά και με ηλιοτρόπια

Μήλος

Θουκυδίδης, *Ιστορίαι*, Ε΄, 112, 2-3 (μετάφραση).

Μήλιοι: Η γνώμη μας δεν είναι άλλη από αυτήν που ήταν αρχικά, άνδρες Αθηναίοι, και δεν πρόκειται σε μια στιγμή να στερήσουμε την ελευθερία της από μια πόλη που υπάρχει εδώ και επτακόσια χρόνια. Αντιθέτως, έχοντας εμπιστοσύνη τόσο στη μοίρα που ορίζουν οι θεοί και η οποία εξασφάλισε τη σωτηρία της πόλης μας μέχρι τώρα, όσο και στην ανθρώπινη βοήθεια, προερχόμενη από τη Σπάρτη, θα προσπαθήσουμε να σωθούμε. Σας προτείνουμε να γίνουμε φίλοι σας, χωρίς να λάβουμε μέρος στον πόλεμο με καμία παράταξη, και να αποσυρθείτε από τον τόπο μας αφού έχουμε συνάψει συνθήκη, η οποία να ικανοποιεί και τις δύο πλευρές.

Επιγραφή της Ρωμαϊκής περιόδου επί βάσης αγάλματος που βρέθηκε κοντά στο αρχαίο θέατρο της Μήλου, *IG XII, 3, 1118*.

Η βουλή και ο δήμος των Μηλίων τίμησαν την Κορνηλία Δομητία, κόρη του Λουκίου Κορνηλίου Δομητιανού, ευεργέτη της πόλης, εξαιτίας της αρετής της.

Louis Nicolas Phillipe Auguste, le comte de Forbin, *Voyage dans le Levant en 1817 et 1818*, Imprimerie Royale, Paris 1819.

«...Όλοι οι κάτοικοι αποτραβήχτηκαν στην κωμόπολη του Κάστρου, που βρίσκεται σε έναν πολύ υψηλό λόφο. Εκεί ζουν δύο έως τρεις χιλιάδες ψυχές. Βρήκα τους Έλληνες έξυπνους και φιλόπρονους, ενώ τα μικρά λευκά σπίτια τους, με την επίπεδη στέγη, ήταν καθαρά. Νεαρές κοπέλες δούλευαν τραγουδώντας στις αυλές και έστελναν εκφραστικά βλέμματα προς τη μεριά των ανηφορικών δρόμων, τους οποίους οι νεαροί Έλληνες διατρέχουν με μια εκπληκτική ευκινησία.»

Charmes Gabriel, «Une excursion à Athènes. Les effets de la crise hellénique», *Revue des Deux Mondes* 43, 1881.

«...Ο κύριος Edmond About [Γάλλος συγγραφέας] λέει ότι έχει δει υπηρέτριες προερχόμενες από τη Νάξο και τη Μήλο, που θα μπορούσαν να επισκιάσουν όλες τις γυναίκες στο Παρίσι, αν καταφέραμε να τις μουλιάσουμε για έξι μήνες σε ζεστό τρεχούμενο νερό».

Νίσυρος και Γυαλί

Διόδωρος ο Σικελιώτης, *Βιβλιοθήκη Ιστορική* V., 54.

Κάλυδναν δε και Νίσυρον το μεν αρχαίον Κάρες κατώκησαν. Κατά δε τον εκ Τροίας απόπλου τήν τετάρτην των Αγαμέμνονος νεών εξέπεσον περί Καλύδναν και τοις εγχωρίοις καταμιγνύοντες κατώκησαν. Οι δε την Νίσυρον το παλαιόν οικήσαντες υπό σεισμών διεφθάρησαν, ύστερον δε Κώοι καθάπερ την Κάλυδναν, ταύτην κατώκησαν. [μετάφραση:] Την Κάλυδνα και τη Νίσυρο κατοίκησαν στην αρχή οι Κάρες. Κατά τη διάρκεια της επιστροφής από την Τροία τέσσερα από τα πλοία του Αγαμέμνονα ξέπεσαν στην Καλύδνα και αφού αναμίχθηκαν με τους ντόπιους κατοίκησαν στο νησί. Αυτοί που κατοίκησαν στα παλιά χρόνια τη Νίσυρο καταστράφηκαν από σεισμούς. Ύστερα οι Κώοι την κατοίκησαν, όπως και την Κάλυδνα.

Όμηρος, *Ιλιάδα* Β', 676-680.

Οι δ' άρα Νίσυρόν τ' είχαν Κράπαθόν τε Κάσον τε
και Κων Ευρυπόλοιο πόλιν νήσους τε Καλύδνας,
τον αυ Φείδιππος τε και Άντιφος ηγησάσθην,
Θεσσαλού υίε δύω Ηρακλείδαο άνακτος.

[μετάφραση:] Οι υπόλοιποι προέρχονταν από την Κάρπαθο, την Κάσο, την Κω, πόλη του Ευρύπολου και τα νησιά Καλύδναις, των οποίων ήταν αρχηγοί ο Φείδιππος και ο Άντιφος, οι δύο γιοι του Ηρακλείδη βασιλιά Θεσσαλού.

Δημήτρης Λούπης, Ο Πιρί Ρεΐς (1465-1553) χαρτογραφεί το Αιγαίο. Η οθωμανική χαρτογραφία και η λίμνη του Αιγαίου, Εκδόσεις Τροχαλία, Αθήνα 1999.

«...Βορειοανατολικά του κάστρου [ενν. το Μανδράκι της Νισύρου] εκτείνεται το μακρόστενο νησί Σαρκατζαλάρ. Οι άπιστοι το λένε Γιαλί. Το αραξοβόλι του βρίσκεται στον όρμο απέναντι από το μικρό νησί Σάντα Νικόλα (Αγ. Νικόλαος) που βλέπει νοτιοανατολικά. Απέναντί του υπάρχει ένας ακόμη όρμος, όπου βρίσκεται το κυρίως αραξοβόλι. Από την πλευρά της θάλασσας υπάρχει ένας βράχος εμπρός από το νησί. Πρέπει να τον προσέχει κανείς.»